

URZĄD MIASTA RAWA MAZOWIECKA
WPLYNEŁO

09.12.2020

ILÓŚĆ ZAŁ. podpis. *Dłew*
L.dz. 14960

owiecka
ek

M
2020
100

Szanowna Pani
Grażyna Anna Dębska
Przewodnicząca Rady Miasta Rawa Mazowiecka

Szanowni Państwo
Radni Rady Miasta Rawa Mazowiecka

PETYCJA

**W sprawie budowy tablicy pamiątkowej Romana Dmowskiego, polskiego działacza
niepodległościowego w rawskiej przestrzeni publicznej**

*SZANOWNA PANI PRZEWODNICZĄCA,
SZANOWNI PAŃSTWO RADNI,*

Na podstawie ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2014r., poz. 1195.) składamy niniejszą petycję w interesie publicznym i postulujemy zbudowanie w rawskiej przestrzeni publicznej tablicy pamiątkowej Romana Dmowskiego – polskiego działacza niepodległościowego, delegata strony polskiej na konferencję pokojową w Paryżu, sygnatariusza traktatu wersalskiego, posła na Sejm Ustawodawczy II Rzeczypospolitej, ministra spraw zagranicznych, męża stanu oraz jednego z ojców niepodległej Polski.

Uzasadnienie

Uzasadniając przedstawiony postulat tej petycji, nie sposób nie przedstawić biografii jednego z największych Polaków w historii naszego narodu.

Roman Dmowski urodził się 9 sierpnia 1864 roku w Kamionku. Działalność niepodległościową rozpoczął już jako 17-letni uczeń III Gimnazjum w Warszawie, gdy wraz ze swoimi rówieśnikami założył tajną organizację uczniowską pod nazwą „Strażnica”, której celem był opór przed rusyfikacją, a co za tym idzie obrona polskości.

We wrześniu 1886 roku wstąpił na wydział fizyczno-matematyczny Cesarskiego Uniwersytetu Warszawskiego na sekcję nauk przyrodniczych. Po czterech latach nauki kończąc studia, uzyskał uczony stopień kandydata nauk przyrodniczych, który ówczesnie odpowiadał stopniowi doktora na uniwersytetach niemieckich i austriackich. Podczas tychże studiów został członkiem warszawskiego koła Związku Młodzieży Polskiej „Zet”, a rok później członkiem Ligi Polskiej, działającej zarówno na ziemiach polskich, jak i na emigracji. W tym okresie nawiązał również współpracę z tygodnikiem „Głos”, gdzie poznał Jana Ludwika Popławskiego, którego myśl miała na Romana Dmowskiego niebagatelny wpływ.

W roku 1891 przypadała setna rocznica uchwalenia Konstytucji 3 Maja. Z tej okazji ulicami Warszawy przeszedł wielki pochód studentów, którego inicjatorem i organizatorem był Roman Dmowski. Było to wydarzenie niezwykle istotne dla narodu polskiego tym bardziej, iż była to pierwsza wielka manifestacja patriotyczna po upadku Powstania Styczniowego. Warto nadmienić, iż przyszły ojciec polskiej niepodległości nauki nie zakończył po zostaniu absolwentem Cesarskiego Uniwersytetu Warszawskiego: jesienią 1891 roku udał się na studia do Paryża, gdzie przebywał do sierpnia 1892 roku. Wracając z Francji, po wkroczeniu na teren Królestwa Kongresowego został

aresztowany i osadzony na pięć miesięcy w Warszawskiej Cytadeli. To właśnie w tym okresie główny ojciec polskiego ruchu narodowego podjął stanowczą decyzję o zaangażowaniu się w politykę.

Po opuszczeniu Cytadeli rozpoczął niezwykle żywą działalność polityczną, dokonując w 1893 roku przewrotu w Lidze Polskiej poprzez stworzenie Ligi Narodowej, na której czele stanął. W tym samym roku Dmowski został skazany na wydalenie z terenu Kongresówki na okres 3 lat za organizację manifestacji 3 maja, co zmusiło go do przeniesienia się do Mitawy, z której w lutym 1895 roku przeniósł się do Lwowa, gdzie został redaktorem naczelnym „Przeglądu Wszechpolskiego”.

W 1902 roku przeniósł się do Krakowa, gdzie na łamach „Przeglądu Wszechpolskiego” opublikował serię artykułów, które potem stanowiły podstawę do wydania przez Niego rok później Jego najważniejszego dzieła pt. „Myśli Nowoczesnego Polaka”, gdzie padły m.in. pamiętne słowa: „Jestem Polakiem – więc mam obowiązki polskie...”. Mimo upływu ponad 100 lat od tego momentu treść „Myśli...” jest po dziś dzień w znacznej mierze aktualna.

Podczas okresu rewolucyjnego 1904-1906 wystąpił przeciw akcji rewolucyjnej polskich socjalistów. Ponadto w 1904 roku udał się do Tokio, aby skutecznie przekonać japoński rząd, że polskie powstanie antyrosyjskie – propagowane przez Józefa Piłsudskiego – w Kongresówce byłoby szkodliwe dla narodu polskiego, a Japończykom także by nie pomogło w wówczas trwającej wojnie rosyjsko-japońskiej.

W 1906 roku doszło do powstania Dumy – izby niższej rosyjskiego parlamentu. Po bardzo szybkim zakończeniu I kadencji Roman Dmowski wziął udział w następnych wyborach, zostając w 1907 roku posłem do rosyjskiej II Dumy (a później III Dumy), w której został przewodniczącym koła polskiego. Taka forma zaangażowania przez endecję motywowana była podniesieniem sprawy polskiej do rangi międzynarodowej. Rok później Roman Dmowski wydał kolejną książkę pt. „Niemcy, Rosja i kwestia polska”, której głównym założeniem było uznanie Niemiec za największe zagrożenie ze względu na intensywną politykę germanizacyjną w kierunku wschodnim i wyższość cywilizacyjną nad Rosją.

Roman Dmowski w pewnym momencie zrozumiał, że sytuacja międzynarodowa nieuchronnie zmierza do konfliktu między zaborcami. Jeszcze kilka lat przed I Wojną Światową rozpoczął przygotowania polskiego ruchu narodowego do jej wybuchu, wykładając m.in. na zjazdach Rady Głównej Ligi Narodowej w Berlinie oraz w Wiedniu, gdzie mówił o tym, co oznaczałoby dla Polski zwycięstwo państw germańskich. Stanowisko obozu narodowego było jasne: w nadchodzącej wojnie opowie się przeciwko Niemcom.

Od wybuchu Wielkiej Wojny Roman Dmowski konsekwentnie działał na rzecz klęski Niemiec, tworząc w Warszawie Komitet Narodowy Polski. Po zajęciu Warszawy przez Niemców wyjechał do Petersburga, gdzie brał udział w pracach komisji polsko-rosyjskiej, mającej ustalić zasady przyszłej autonomii Królestwa Polskiego. Dostrzegając jakiś czas później, że losy Polski rozstrzygną się na Zachodzie, wyjechał w 1915 roku na Zachód i rozpoczął akcję niepodległościową na rzecz Polski na terenie państw Ententy. W 1917 roku rozesłał czołowym przedstawicielom świata zachodniego memoriał w języku angielskim pt. „Problems of Central and Eastern Europe”, w którym przedstawił plan nowego układu terytorialnego Europy, ze szczególnym uwzględnieniem terytorium przyszłego państwa polskiego. W tym samym roku założył w Lozannie Komitet Narodowy Polski, który wskutek działań dyplomatycznych Romana Dmowskiego został uznany przez państwa zachodnie za oficjalne przedstawicielstwo narodu polskiego. Doprowadził on też do powstania Armii Polskiej we Francji, zwanej inaczej Błękitną Armią, która później była podstawą odradzającego się Wojska Polskiego i w szczytowym momencie rozwoju jej liczebność wynosiła 100 000 żołnierzy.

Po porażce Niemiec Polska znalazła się w szeregu państw zwycięskich. Na początku 1919 roku rozpoczęła się konferencja pokojowa w Paryżu, na której ustalony został powojenny porządek. Polskimi delegatami zostali Roman Dmowski oraz Ignacy Paderewski. Ten pierwszy 29 stycznia wygłosił na posiedzeniu Rady Dziesięciu 5-godzinne expose dotyczące całości polskich żądań, samodzielnie tłumacząc je na języki francuski i angielski oraz praktycznie nie posługując się notatkami. Swoim słuchaczom zaimponował umiejętnością improwizacji, logiką wywodu oraz znajomością tematu. 28 czerwca 1919 roku w sali zwierciadlanej Wersalu Roman Dmowski wraz z Ignacym Paderewskim podpisali traktat wersalski, formalnie przywracający Polskę na mapę świata. Niewątpliwie było to ukoronowaniem wysiłków dyplomatycznych głównego ojca polskiej idei narodowej na rzecz niepodległości Polski.

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości został wybrany posłem na Sejm Ustawodawczy z ramienia Związku Ludowo-Narodowego. Podczas wojny polsko-bolszewickiej był członkiem Rady Obrony Państwa. Od 27 października do 14 grudnia 1923 roku był ministrem spraw zagranicznych w rządzie Wincentego Witosa – było to jedyne stanowisko rządowe w jego karierze politycznej. Roman Dmowski cieszył się autorytetem wśród znacznej części społeczeństwa II Rzeczypospolitej. Przykładem tego jest m.in. przyznanie mu tytułu patrona i pierwszego Filistra honoris causa przez

Korporację Studentów Uniwersytetu Poznańskiego Baltia oraz zaszczyt honorowego prezesa Związku Akademickiego Młodzież Wszechpolska.

W grudniu 1926 roku w odpowiedzi na zamach majowy założył Obóz Wielkiej Polski, który wyrósł na najsilniejszy ruch polityczny w międzywojennej Polsce i liczył od 200 000 do 300 000 członków. W późniejszym okresie napisał wiele książek, m.in.: „Kościół, Naród i państwo”, w której dowodził nierozłączny związek katolicyzmu z polskością, a także „Przewrót”, gdzie dokonał analizy przyczyn kryzysu gospodarczego rozpoczętego w 1929 roku oraz działalności ruchów narodowych w najbardziej rozwiniętych krajach świata.

Roman Dmowski zmarł o godzinie 1:05 w nocy z 1 na 2 stycznia 1939 roku w Drozdowie. Został pochowany 7 stycznia tego samego roku w grobie rodzinnym na cmentarzu Bródnowskim w Warszawie. Podczas Jego pogrzebu wzięło udział od 100 do 200-250 tysięcy osób, co czyni go jedną z największych manifestacji narodowych okresu międzywojennego.

Wobec przedstawionych powyżej faktów historycznych ponownie zwracamy się do Pani Przewodniczącej oraz Radnych Rady Miasta Rawa Mazowiecka o podjęcie działań, których skutkiem będzie zbudowanie tablicy upamiętniającej Romana Dmowskiego w rawskiej przestrzeni publicznej.

W czasach gdy jako naród mamy możliwość decydowania o własnym losie, powinniśmy należycie upamiętniać tych, których wkład w niepodległość Polski był znaczący. Jedną z takich osób jest niewątpliwie Roman Dmowski.

Mając na uwadze, iż w rawskiej przestrzeni publicznej upamiętniono tak zasłużonych mężów stanu, jak Józef Piłsudski oraz Wincenty Witos, liczymy, iż Rada Miasta Rawa Mazowiecka przychyli się do pomysłu należytego upamiętnienia kolejnego z nich, tym bardziej że wielu mieszkańców Rawy Mazowieckiej popiera tę ideę.

Proponujemy, by tablica upamiętniająca Romana Dmowskiego znajdowała się obok tablicy upamiętniającej Józefa Piłsudskiego. Patrząc przez pryzmat symboliki, byłoby to niezwykle wymowne: mimo że zarówno Józef Piłsudski, jak i Roman Dmowski znajdowali się po dwóch zupełnie różnych stronach sceny politycznej, to oboje dążyli do jednego: niepodległej Polski. Wobec tak zaszczytnego celu historyczny spór między Romanem Dmowskim a Józefem Piłsudskim jest drugorzędny, co również podkreślałby fakt występowania obydwu tych tablic obok siebie. Cóż może stać na przeszkodzie, aby wspomniana tablica została odsłonięta podczas lokalnych obchodów jednego z narodowych świąt, bądź w innym ważnym dniu dla historii naszego narodu?

Petycja jest inicjatywą oddolną, zapoczątkowaną przez działaczy rawskich struktur Młodzieży Wszechpolskiej. Pomysł upamiętnienia Romana Dmowskiego w takiej formie został poparty 162 podpisami mieszkańców naszego miasta, w szczególności przez rawską młodzież. Wysłuchanie głosu młodych rawian w tej sprawie pokaże, że mają oni realny wpływ na losy swojej małej ojczyzny. Dlatego jeszcze raz uprzejmie Państwa prosimy o przychylenie się do pomysłu przedstawionego w petycji. Jednocześnie informujemy, iż do petycji zostają załączone podpisy osób ją popierających.

Nie wyrażam zgody na ujawnienie na stronie internetowej podmiotu rozpatrującego petycję lub urzędu go obsługującego danych osobowych podmiotu wnoszącego petycję.

Załączniki:

1. wykazy podpisów udzielających poparcia inicjatywie budowy tablicy pamiątkowej Romana Dmowskiego, polskiego działacza niepodległościowego w rawskiej przestrzeni publicznej.
2. Upoważnienie do przetwarzania danych osobowych w imieniu Stowarzyszenia Młodzież Wszechpolska